

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ПРОГРАМА

**атестації студентів освітнього ступеня «Магістр»
спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій»
у формі кваліфікаційного іспиту**

Розглянуто і схвалено
вченою радою землевпорядного
факультету
Протокол засідання
№ 3 від 26.09.2018 р.

ДУБЛЯНИ – 2018

УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ

Поняття і сутність управління земельними ресурсами. Функції і характеристика управління земельними ресурсами. Наукові принципи управління земельними ресурсами. Правові аспекти управління земельними ресурсами. Нормативно-правові акти в галузі управління земельними ресурсами. Інформаційне забезпечення системи управління земельними ресурсами. Роль ринку землі у системі управління земельними ресурсами. Інноваційно-інвестиційна політика. Управління охороною земельних ресурсів. Концепція охорони і використання земель, що ґрунтується на бездефіцитному балансі гумусу у ґрунті. Вдосконалення екологічної інфраструктури. Компетенція органів влади у галузі управління використанням і охороною земель. Управління земельними ресурсами з особливим режимом використання. Управління земельними ресурсами природоохоронних територій. Управління земельними ресурсами у смугах прикордонного режиму. Управління земельними ресурсами історично сформованих ландшафтів та зонах пам'яток історії і культури. Управління земельними ресурсами на територіях з несприятливими природними умовами.

Рекомендована література

1. Горлачук В.В., В'юн В.Г., Сохнич А.Я. Управління земельними ресурсами: Навчальний посібник. Миколаїв, 2002. 316 с.
2. Горлачук В.В., В'юн В.Г., Песчанська І.М., Сохнич А.Я. та інші. Управління земельними ресурсами: Підручник. Львів, 2006. 443с.
3. Третяк А.М., Дорош О.С. Управління земельним ресурсами: Навчальний посібник. Вінниця, 2006. 360 с.
4. Управління земельними ресурсами : регулювання земельних відносин : навч. посіб. [А. Я. Сохнич, В. В. Горлачук, А. В. Наход та ін.]. Львів, 2008. 255 с.

ГАЛУЗЕВІ КАДАСТРИ

Роль природних ресурсів в організації їх раціонального використання та охорони. Загальні положення кадастру природних ресурсів (КПР). Природно-ресурсний потенціал та соціально-економічна оцінка його використання. Порядок ведення державного кадастру кожного з природних ресурсів. Нормативна грошова оцінка земель несільськогосподарського призначення (крім земель населених пунктів). Державний кадастр лісових ресурсів. Лісова типологія, районування території для лісового кадастру. Структура і зміст лісового кадастру. Державний кадастр природно-рослинних ресурсів. Державний кадастр ресурсів тваринного світу. Теоретичні основи водного кадастру. Складові частини, структура, зміст та організація ведення водного кадастру. Зміст і інформаційне поновлення регіонального водного кадастру. Теоретичні основи, структура, зміст кадастру надр. Державний кадастр

мінерально-сировинних ресурсів. Оцінка земель гірничої промисловості і відкритих розробок. Основні положення кадастру природно-заповідного фонду, об'єктів оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення, кадастру вторинних ресурсів та територій, що зазнали радіоактивного та іншого техногенного забруднення. Оцінка земель природного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення та земель запасу.

Рекомендована література

1. Микула О.Я., Ступень М.Г., Пересоляк В.Ю. Кадастр природних ресурсів: навч. посібн. Львів: Новий Світ-2000, 2006. 192 с.
2. Оцінка земель: піручник. За заг. ред. Ступеня М.Г. Львів: ТзОВ Ліга-Прес, 2012. 326 с.
3. Панас Р.М., Маланчук М.С. Кадастр природних ресурсів: навч. посібн. Львів, 2014. 436 с.
4. Перович І.Л., Сай В.М. Кадастр територій: навч. посібн. Львів, 2012. 264 с.

РЕЄСТРАЦІЯ НЕРУХОМОСТІ

Теоретико-методологічні засади реєстрації нерухомості. Роль кадастру нерухомості у регулюванні земельних відносин. Законодавча база реалізації прав на земельні ділянки та нерухоме майно в Україні. Процедура реєстрації земельних ділянок. Правове забезпечення реєстрації земельних ділянок у системі державного земельного кадастру. Характеристика документації при здійсненні реєстрації земельних ділянок у Державному земельному кадастрі. Повноваження кадастрового реєстратора щодо формування відомостей про земельні ділянки. Правовстановлюючі документи з реєстрації земельних ділянок. Порядок реалізації прав на житло. Сутність і основні ознаки об'єктів нерухомості. Житлове законодавство. Характеристика та класифікації об'єктів нерухомості. Приватизаційне законодавство. Об'єкти нерухомого майна, стосовно яких проводиться державна реєстрація прав. Проведення технічної інвентаризації об'єктів нерухомого майна. Переведення житлових приміщень у нежитловий фонд. Засади державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень. Права та обтяження, що підлягають державній реєстрації. Структура Державного реєстру прав. Строки проведення державної реєстрації прав та їх обтяжень. Правовстановлюючі документи на нерухоме майно. Підстави для державної реєстрації прав та їх обтяжень. Порядок проведення державної реєстрації прав та їх обтяжень. Прийняття рішень державним реєстратором. Порядок внесення записів до Державного реєстру прав. Надання витягів з Державного реєстру прав після проведення реєстрацій. Надання інформації про державну реєстрацію прав та їх обтяжень з Державного реєстру прав. Плата за проведення державної реєстрації прав та їх обтяжень, внесення змін до записів Державного реєстру прав. Відповідальність у сфері державної реєстрації прав. Первинна державна реєстрація права власності. Державна реєстрація переходу права власності. Реєстрація обтяження та припинення дії

обтяження нотаріусом. Реєстрація іпотеки майнових прав. Структура Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень. Обмін інформацією між ДЗК та реєстром речових прав на нерухоме майно. Відповідальність кадастрового та державного реєстратора.

Рекомендована література

1. Будзяк В.М., Будзяк О.С. Законодавче забезпечення кадастру нерухомості: навч. посібн. К.: 2014. 303 с.
2. Кошер Ф.Ю. Інвентаризація об'єктів нерухомості і реєстрація прав власності на ці об'єкти. Полтава. 2010. 188 с.
3. Мартин А.Г., Тихоненко О.В. Реєстрація прав власності на землю: навчальний посібник. К.: Медінформ, 2016. 408 с.
4. Операції з нерухомістю: нормативно-правова база станом на 03 вересня 2012 р. К. : «Центр учбової літератури», 2012. - 264 с.
5. Про Державний земельний кадастр: Закон України від 07.07.2011 № 3613-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/>
6. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень: Закон України від 01.07.2004 № 1952-IV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/>
7. Про затвердження Інструкції про порядок проведення технічної інвентаризації об'єктів нерухомого майна : Наказ Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики від 24.05.2001 № 127. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/>

ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ ЗЕМЕЛЬ

Контроль за використанням та охороною земель як важлива складова управління земельними ресурсами. Розвиток контролю за використанням і охороною земель в Україні. Зарубіжний досвід здійснення контролю за використанням земель. Земельні ресурси України. Здійснення державного контролю за використанням та охороною земель. Загальна характеристика земельних ресурсів України. Поняття, завдання та принципи державного контролю за використанням і охороною земель. Система органів, які здійснюють державний контроль за використанням та охороною земель. Організація державного контролю за використанням та охороною земель. Методи проведення державного контролю за використанням та охороною земель. Вимоги до проведення перевірок при здійсненні державного контролю за використанням і охороною земель. Оформлення розпорядчих документів при здійсненні державного контролю. Самоврядний та громадський контроль за використанням та охороною земель в Україні. Здійснення самоврядного контролю за використанням та охороною земель. Здійснення громадського контролю за використанням та охороною земель. Відповідальність за порушення земельного законодавства. Поняття та види юридичної відповідальності за порушення земельного законодавства. Оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері використання та

охорони земель. Оформлення протоколу про адміністративне правопорушення. Розгляд справ про адміністративне правопорушення. Оскарження постанови по справі про адміністративне правопорушення. Контроль за виконанням постанови про накладення адміністративного стягнення. Діловодство у справах про адміністративні правопорушення.

Рекомендована література

1. Гаращук В.М. Контроль та нагляд у державному управлінні. Х.: Фоліо, 2002. 176 с.
2. Мірошніченко А. М. Науково-практичний коментар Земельного кодексу України, 5-те видання, змінене і доповнене / А. М. Мірошніченко, Р. І. Марусенко. К.: Алерта, 2013. 544 с.
3. Про державний контроль за використанням та охороною земель Закон України 19.06.2003 р. № 963-IV URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/963-15>.
4. Сохнич А.Я., Богіра М.С., ЯремкоЮ.І., Стойко Н.Є. Державний контроль за використанням земель. Підручник. Львів: «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2018. 240 с.

МОНІТОРИНГ ЗЕМЕЛЬ

Державна система моніторингу довкілля. Зміст і завдання моніторингу довкілля. Організація і функціонування системи моніторингу довкілля. Взаємовідносини суб'єктів системи моніторингу довкілля. Мета і завдання моніторингу земель. Структура системи моніторингу земель. Організація ведення моніторингу земель. Принципи та способи здійснення моніторингу земель. Види та рівні моніторингу земель. Визначення індексу антропогенної зміни території. Оцінка екологічного стану земельних ресурсів та виявлення кризових ситуацій. Оцінка ерозійної небезпеки. Оцінка земель щодо їх пестицидного забруднення. Оцінка земель щодо їх техногенного забруднення. Моніторинг земель кризового стану. Моніторинг кризових ситуацій, пов'язаних з забрудненням території. Моніторинг кризових ситуацій, пов'язаних з водною ерозією земель. Моніторинг кризових ситуацій на меліорованих землях. Типи кризових ситуацій на осушених землях. Суть деградаційних процесів на зрошуваних землях. Напрями відтворення та раціонального використання меліорованих земель кризового стану. Критерії і нормативи екологічного стану земель щодо їх пестицидного, техногенного та радіаційного забруднення земель. Організація спостережень за об'єктами-забруднювачами. Створення моніторингової мережі. Моніторинг земель з аномальними явищами. Кризові явища пов'язані з гідро- і геологічними аномаліями. Діагностика кризового стану. Діагностика сейсмічності. Діагностика неотектоніки. Діагностика селів. Діагностика лавин. Діагностика мочарів та мочаристих ґрунтів. Діагностика активних зсувів. Діагностика вітровалів. Діагностика карсту. Діагностика подів та западин. Діагностика соляних куполів. Заходи щодо усунення кризових (аномальних) явищ.

Рекомендована література

1. Сохнич А.Я., Богіра М.С., Солярчук Д.І., Горлачук В.В., Песчанська І.М. Моніторинг земель: Підручник. Львів: «Компанія «Манускрипт», 2008. 264 с.
2. Сохнич А. Я., Богіра М. С. Моніторинг та охорона земель: Навчальний посібник-практикум. Львів: ЛНАУ, 2016. 220 с.
3. Положення про моніторинг земель: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 серпня 1993 р. № 661. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-93-%D0%BF>.

ЗЕМЛЕВПОРЯДНЕ ПРОЕКТУВАННЯ

Теоретико-методологічні основи землевпорядного проектування. Виділення елементарних ландшафтно-екологічних територіальних одиниць (ЕЛЕТО) на топографічному плані. Визначення пріоритетності господарського використання ЕЛЕТО та встановлення прогностичного складу та співвідношення сільськогосподарських і природних угідь. Формування природної інфраструктури агроландшафту. Ґрунтозахисне впорядкування ділянок (полів сівозмін) інтенсивного господарського використання. Визначення еколого-економічної ефективності агроландшафтової організації території. Порівняльний аналіз систем просторового планування землекористування в Україні та країнах Західної Європи. Процесуальний порядок формування об'єднаних територіальних громад. Процедура передачі земель сільськогосподарського призначення з державної в комунальну власність об'єднаним громадам. Створення планової основи території об'єднаної громади в середовищі *ArcGIS 10*. Створення схеми сучасного використання земель об'єднаної громади. Формування схеми обмежень у використанні земель об'єднаної територіальної громади. Створення схеми запланованих заходів щодо раціонального використання та охорони земель в межах об'єднаної територіальної громади. Створення схеми перспективного використання земель та організації території. Здійснення консервації деградованих, малопродуктивних та техногенно забруднених земель.

Рекомендована література

1. Землевпорядне проектування: еколого-ландшафтне землевпорядкування сільськогосподарських підприємств: навч. посіб. [Третяк А. М., Другак В. М., Гунько Л. А., Третяк Р. А.] К. : Аграрна наука, 2007. 120 с.
2. Казьмір П.Г. Протиерозійна організація території сівозмін: навч. посіб. Львів, 2006. 141 с.
3. Богіра М.С., Ярмолюк В.І. Землевпорядне проектування: теоретичні основи і територіальний землеустрій: навч. посіб. Київ: Аграрна освіта, 2011. 416 с.
4. Казьмір П.Г. Організація сільськогосподарського використання земель на ландшафтно-екологічній основі. Львів: Сполум, 2009. 254 с.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТЕРИТОРІЇ

Науково-методичні засади організації території в контексті збалансованого розвитку землекористування. Проблеми сучасного землекористування в сільській місцевості України. Сутність та завдання багатофункціонального використання земель сільських територій. Концептуальні підходи до організації території як важливої складової просторового розвитку регіонів. Організація території на ландшафтно-екологічній основі. Зміст організації території ерозійно небезпечних земельних масивів. Зонування земель як форма організації диференційованого землекористування у межах сільських територій. Природно-сільськогосподарське районування (зонування) земель при здійсненні землеустрою. Консолідація земель як інструмент удосконалення структури землекористування в сільській місцевості. Організаційні та інституційні засади проведення консолідації земель сільськогосподарського призначення. Організація землекористування природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення на основі формування екологічної мережі. Взаємозв'язок між завданнями землеустрою та формування екологічних мереж на державному, регіональному та місцевому рівнях. Зміст документації із землеустрою, в якій передбачаються заходи щодо організації території сільськогосподарського землекористування. Зміст документації із землеустрою, в якій передбачаються заходи щодо охорони земель. Зміст, завдання та порядок проведення консервації земель. Обґрунтування організації території землекористування об'єднаних-територіальних громад: економічний, екологічний та соціальний аспект. Сутність економічного стимулювання впровадження заходів із охорони земель та підвищення родючості ґрунтів.

Рекомендована література

1. Дорош О.С., Ісаченко Н.В., Мартин А.Г., Осипчук С.О, Лоїк Г.К. Теоретичні засади зонування земель в Україні: монографія. К., 2011. 183 с.
 2. Казьмір П.Г., Дроздяк М.В. Просторова організація агроландшафтів: навч. посіб. Львів : ЛДАУ, 2005. 154 с.
 3. Оцінка і прогноз якості земель: навчальний посібник [Булигін С.Ю., Барвінський А.В., Ачасова А.О., Ачасов А.Б.]. Х.: ХНАУ, 2008. 238 с.
- Ткачук Л. В. Консолідація земель: ефективне використання та охорона в умовах трансформації земельних відносин: монографія. Львів: Львівський національний аграрний університет, 2009. 249 с.
4. Третяк А.М. Землеустрій: підручник. Херсон: Олді-плюс, 2014. 520 с.
 5. Третяк А.М., Третяк В.М., Гунько Л.А. Землевпорядне проектування: Організація землекористування структурних елементів екомережі України на місцевому рівні. Херсон: Олді-Плюс, 2016. 184 с.
 6. Третяк А.М. Екологія землекористування: теоретико-методологічні основи формування та адміністрування. Херсон: Грінь, 2012. 440 с.

ЗЕМЕЛЬНО ПРАВОВИЙ ПРОЦЕС

Зміст земельних відносин, що регулюються земельним законодавством. Оформлення права власності на землю. Права і обов'язки власників земельних ділянок. Права та обов'язки землекористувачів. Процесуально-правові засади оренди землі. Зміст та види права земельного сервітуту. Порядок встановлення земельних сервітутів. Зміст добросусідства у земельних відносинах. Обмеження прав на земельну ділянку. Безоплатна приватизація земельних ділянок. Надання земельних ділянок у користування. Поняття емфітевзису та суперфіцій. Припинення права власності та права користування землею. Відшкодування втрат сільськогосподарського та лісогосподарського виробництва. Захист та гарантії прав власності на земельні ділянки. Відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам. Вирішення земельних спорів. Зміст, завдання і порядок охорони земель. Встановлення та зміна меж адміністративно-територіальних утворень. Повноваження та управління у сфері державного контролю за використанням та охороною земель. Економічне стимулювання раціонального використання та охорони земель. Правовий режим використання земель сільськогосподарського призначення. Правовий режим використання земель населених пунктів. Правовий режим використання земель лісогосподарського призначення. Правовий режим використання земель водного фонду. Правовий режим використання водоохоронних зон та прибережно-захисних смуг. Вилучення земельних ділянок для суспільних потреб. Продаж земельних ділянок. Зміна цільового призначення земельної ділянки.

Рекомендована література

1. Будяченко О. М. Земельне право в схемах. Навчальний посібник. Одеса: ОДУВС, 2017. 78 с.
2. Гиренко І. В. Науково-практичний коментар земельного кодексу України: Науково-практичний коментар. Центр навчальної літератури, 2018. 688 с.
3. Григоренко А. Земельні та майнові паї. Оренда землі: Навчальний посібник. Центр навчальної літератури, 2016. 192 с.
4. Григоренко Л.С. Земельні відносини. Законодавство, постанови Пленуму, узагальнення судової практики: Практичний посібник. Центр навчальної літератури, 2017. 432 с.
5. Земельний кодекс України. Станом на 01.11.2018 (зі змінами на 20.03.2018). Алерта, 2018. 118 с.
6. Мироненко В.П. Земельне право України. Навчальний посібник. Алерта, 2018. 350 с.
7. Чижмарь К.І. Земельне законодавство України: Практичний посібник. Центр навчальної літератури, 2017. 464 с.

МЕТОДОЛОГІЯ ТА МЕТОДИКА НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Інформаційне забезпечення наукових досліджень: види та джерела наукової інформації, пошук та накопичення наукової інформації формування інформативної бази досліджень. Організація наукових досліджень: загальна схема наукового дослідження, організація творчої діяльності, вибір теми дослідження, складання плану дослідження, вивчення літературних джерел, добір фактичних матеріалів, складання огляду літератури, робота над статтями, доповідями Науково-дослідний процес: поняття, етапи. Організаційна стадія. Дослідна стадія. Стадія узагальнення, апробації і реалізації результатів. Систематизація результатів дослідження. Наукова стаття, монографія, дисертація, звіт про науково-дослідну роботу, його зміст і методика складання. Бібліографічний опис джерел, використаних у науковому дослідженні. Методологія наукових досліджень: поняття і значення методології та логіки наукових досліджень, загальні методологічні підходи. Класифікація методів наукових досліджень за рівнем формалізації, за характером використаної інформації. Рубрикація методів наукових досліджень за способом одержання та обробки результату, за видом використаних моделей, за якісними показниками, (точність, спільність, усталеність, збіжність). Основи наукознавства. Поняття науки та її значення в суспільстві. Зміст або структура науки. Функції науки. Класифікація наук, місце землевпорядкування в ній. Процеси диференціації та інтеграції в науці. Етапи розвитку науки. Об'єкти наукового дослідження та їх класифікація. Науково-дослідна робота в землевпорядкуванні. Загальнонаукові і конкретнонаукові методи дослідження. Аналіз і синтез. Індукція і дедукція. Аналогія і моделювання. Абстрагування і конкретизація. Системний аналіз. Формалізація. Гіпотетичний метод. Аксиоматичний метод. Специфічні землевпорядні методи досліджень. Картографічний метод. Аерокосмічні методи. Геоінформаційні системи і технології в наукових дослідженнях. Систематизація, узагальнення і аналіз даних: систематизація та узагальнення емпіричних даних, узагальнюючі (типові) характеристики явищ. Графічно-візуальні методи узагальнення даних: тематика і композиція графіків; аналітичні можливості; наочність, лаконічність, універсальність графічних зображень; узагальнюючий, синтетичний характер геометричного графічного образу; виявлення закономірностей розвитку, розподілу і поширеності явищ.

Рекомендована література

1. Єріна А.М. Методологія наукових досліджень / А.М. Єріна, В.Б. Захожай, Д.Л. Єрін //: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. 212 с.
2. Клименко М.О., Фещенко В.П., Вознюк Н.М. Основи та методологія наукових досліджень: навч. посіб. К.: Аграрна освіта, 2010. 351 с.
3. Тібілова Л.М., Ступень О.І. Методологія та методика наукових досліджень: навч. посіб. Луцьк: «Надстир'я», 2016. 212 с.
4. Шейко В.М. Кушнарєнко., Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. 3-те вид., стер. К.: Знання-Прес, 2003. 295 с.